

„votione illi conjungi, quam curare ut pro se sapius celebretur.

Et licet Sacerdos etiam pro absentibus orare & Sacrificium offerre queat; nihilominus indubitatum est; & constat ex precibus, quæ tempore Sacrificii dicuntur, Missam specialiter pro circumstantibus, sive presentibus offerri; ipsosque fideles presentes unâ cum Sacerdote offerre; adeo ut ipse Sacerdos conversus ad populum dicat: *Orate Fratres, ut meum ac VESTRUM Sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.*

XXVIII. Hinc Ecclesia à suis primordiis rigide mandavit fidelibus, diebus Dominicis festisque Missarum solemnibus devotè assistere; ut nullibi mandavit, ut quis Missam pro se celebrari curet. Neque hæcenus ullus unquam asserit, neque asserere cum aliqua veri specie posset, utilius esse hominibus divitibus, etiam sepulta lege positiva, jubere diebus Dominicis & festis Missam pro se celebrari, quam illi devotè assistere.

## CAPUT VI.

Quid Sacerdotes in receptione Honorarii servare debeant; & quæ incommoda ex Honorario produant?

1. Honorarium accipi debet à Sacerdote ut oblatio voluntaria.
2. Honoraria habenda sunt ut alia bona Ecclesiastica.
3. Indignum est, ut Honoraria habeantur ut rerum profanarum pretia.
4. Cavendum Sacerdoti, ne de his Honorariis mercari videatur.
5. Nihil pro Missis exigendum.
6. Synodus Tridentina Decretum contra conventiones super Honorariis Missarum.
7. Decretum Synodi Mechliniensis contra similes stipulationes.
8. A Missa celebratione abesse debet animus Mercenarius.
9. Modus agendi aliquorum Sacerdotum indicat Missas ad questum celebrari.
10. Indignum animi mercenarii in Sacerdotibus.
11. Secundum illius indicium.
12. Nonnunquam Mercenario modo pro ratione stipendii major vel minor est Missæ solemnitas.
13. Indecens est, quod ex Honorariis Missarum Sacerdotes vivere debeant.
14. Hinc contingit plures non solo pietatis affectu Missam celebrare.
15. Verendum ne hodie plures ex humano affectu ad Altare accedant.
16. Plures hodie videntur ordinari Sacerdotes ut ex Missis videntes.
17. Ob Honoraria Sacerdotes se facile Divinum obsequium ut stipendio Sacerdotis addicunt.
18. Quod remedium contra hos abusus.
19. Sanctus Franciscus verens Missas quaestivas tantum unam celebrari voluit.
20. Sanctus Ignatius Honoraria accipi noluit.
21. Monasteria omne etiam sponte oblatum Honorarium respicientia mercedi laudanda.

**H**odiernum Missarum honorarium speciem quamdam esse voluntarie oblationis; atque in locum oblationum successisse capite præcedenti ostendimus; consequenter, sicut Laici illud tamquam Deo acceptam oblationem Sacerdoti offerre debent, ita quoque illud Sacerdotes non tamquam pretium Missæ, sed ut voluntariam oblationem gratis

animo accipere tenentur; unaque ostendere; se velle Deo voluntarie sacrificare. „Et si quando nihil aut aliquid minus. *liber alii animo honorarii loco eis donatum fuerit, non in hoc consistitur, minimeque aliquid indignationis dent indicium; quin potius ut ostendant se magno liberalique animo gratis, dare quod gratis acceperunt; ab omni cogitatione & desiderio muneris ac honorarii se semper contineant; & si quando aliquid accipere cogantur, illud quamvis paupercula illa vidua æta minuta duo, quæ sola habebat, in gazophylacium mittebat.* Ità Directorum Ecclesiasticæ disciplinæ, Colonienti præteritum Ecclesiæ accommodatum sub finem præcedentis seculi per Octavium Frangipanum Mithum Episcopum Tricaricensem Sedis Apostolicæ per Germaniam inferiorem & Belgarum Provincias Naptium; nec non per Facultatem Theologicam Lovanensem approbatum, lib. 1. tit. De Divinis Officiis num. 53.

II. Hinc consequitur, honoraria hæc tamquam Fidelium oblationes in sustentationem Ministrorum Ecclesiæ Deo factas, non secus ac alias oblationes & decimas, bonis Ecclesiasticis esse annumerandas; uti rectè docet Boëtius Epo apud Duacenses olim SS. Canonum Primarius Antecessor ad Cap. 1. §. De Testamentis n. 80. adeoque falsam esse Doctorem de his Honorariis Idæam, qui ea quasi patrimonialibus Clericorum accensent, atque à provenibus verè Ecclesiasticis distinguunt.

III. Pejorem adhuc de Honorariis his Idæam formant illi, qui aliter non erubescunt, quod stipendia Missarum admodum pretis rerum habent medium, infimum & summum: considerantes sanè illa non tanquàm voluntarias fidelium religiosas oblationes; sed ut quædam profanarum rerum pretia. Quo quid turpius, ne dicam abominabilis cogitari possit!

IV. Cavendum autem Sacerdotibus, ne suo modo agendi, eam sede stipendio sive Honorario Missarum Idæam habere ostendant; conventiones directe aut indirecte super his Honorariis ineundo.

De qua infami mercatura quorundam Sacerdotum ità anno 1324. conqueruntur Patres Synodi Tolletanæ Can. 6. „Multa mentis amaritudine concitatur, gratiasque doloris aculeus effodit mentem nostram, intelligentes, quod aliqui Presbyteri detestanda & abominabili ambitione cæcati, pro Missis per eos celebrandis pecuniam exigunt, & super hoc ac si vellent vendere rem profanam, impudenter mercantur: quandoque etiam publicè qui eas faciunt celebrari, æstimantes, quod ex eorum facto pernitioso vendant gratiam Dei quæ in Sacramento Missæ confertur, vel verius ipsum Deum, qui nobis sub specie dicti Sacramenti se exhibet, pecunia posse vendi.

V. Post hæc abominandum hunc abusum ex Sacerdotum avaritia promanantem extirpare volentes, subjungunt: „Verùm cum dictum Sacramentum super omnia pretiosum, sit liber aliter sicut cætera Sacramenta celebrandum: districtius prohibemus, ne aliquis Presbyter pro Missis celebrandis pecuniam exigat, vel rem aliam temporalem; sed gratis accipiat, si aliquid per facientem Missas celebrari oblatum sibi charitativè fuerit, absque pacto & conventionibus quacumque. Qui verò contrarium fecerit, à celebratione Missæ per annum noviter se suspensum, & aliàs pro tam gravi excessu ad arbitrium proprii Episcopi puniendum.

VI. Synodus Tridentina advertens, Sacerdotes cupiditate excecatos nequaquam à profano illo mercimonio cessare, injunxit Episcopis, ut è medio tollant, quidquid avaritia contra reverentiam Sacrificii Missæ induxit; atque imprimitis, „cujusvis mercedum conditiones, pacta, & quidquid pro Missis novis cele-

„celebrandis datur; nec non importunas atque illiberales elemosynarum exactiones potius quam postulationes, aliæque hujusmodi quæ à Simoniaca labe, vel certè à turpi questu non longè absunt, omnino prohibeant. In Decreto De observandis & Evitandis in celebratione Missæ.

VII. Decreto Synodi Tridentinæ satisfacere cupiens Synodus P. I. Mechliniensis tit. De Decanis cap. 11. „Pastoribus quibuscumque Sacerdotibus inhihet sub pœna suspensionis, ne per se vel alium, directe vel indirectè stipulentur pro Missis votivis, ad piorum postulationem celebrandis; sed quod eis sponte oblatum fuerit, accipiant.

VIII. Dum verò Synodi ad eò sollicitè cavent, ne conventio aut illiberalis elemosynarum exactio; aliunde turpem questum sapiens, occasione celebrationis Missarum interveniat; quid aliud voluit, nisi generaliter præcere, ne sacrificium Missæ, mercenario & fordido modo à Sacerdotibus tractetur, seu potius profanetur quod & ipsa ratio clamat; ac dignitas & sanctitas Sacrificii expostulant.

„Quod si enim fatemur (ait Synodus Trid. loco citato) nullum opus adeò sanctum ac divinum à Christi fidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum Mysterium, quo vivificata illa hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in altari per Sacerdotes quotidie immolatur; satis etiam apparet, omnem operam & diligentiam in eo ponendam esse, ut quantà maxime fieri potest interiori cordis munditiâ & puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur.

IX. Si hodiernum plurimorum Sacerdotum, præsertim tenuioris fortunæ inter Seculares; & inter Regulares, quorum Monasteria hisce Missarum honorariis victitant, modum agendi vel leviter attendamus pro dolor! verendum ne & hodie verissimum sit? quod jam pridè deploravit Alvarus Pelagius lib. 2. de Planctu Ecclesiæ art. 5. quòd tot dicantur Missæ quaestivæ, ut apud populum vel Clerum Corpus Domini jam vilescat.

Nonne plurimos hodie conspicimus Sacerdotes ad domos mortuarias cursitare, ubi stipendia, præsertim pinguiora se accepturos sperant; non secus atque opifices ac mercenarii quique, operum suorum pinguiores mercedes venantur?

X. Quam paratos & obvios reperies Sacerdotes plurimos ad Missæ Sacrificium quacumque hora, & quocumque loco, tametsi etiam parum opportunis & canonicis celebrandum, si congruentia ad ipsorum placitum offerantur Honoraria; e contra quam difficiles & refractarios habebis, ut hora & loco quantumvis populo maxime opportunis, & subinde ferè necessariis, Missam celebrandam suscipere velint, si Honoraria congrua desint; quasi Sacerdotes ordinati non tam essent ad offerendum Sacrificium tamquam Ministri Ecclesiæ, ad devotionem & ædificationem fidelium, quam ut ex celebratione Missarum sibi comparant Honoraria sive stipendia, atque ex iis vivant. Unde similes Sacerdotes parum attendere solent, num celebratio Missarum tempore aut loco magis congruis fiat, modo hoc loco aut tempore celebrando majus Honorarium accipere possint. Quid hæc nisi mercenarium Sacerdotum illorum animum in Missarum celebratione indicant?

XI. Ad hæc non paucos conspicimus tam è Secularibus quam Regularibus, mercenariorum seu opificum more, stipendia Missarum pro mensura laboris & temporis in earum celebratione impendenda taxantes atque commensurantes.

Quid hodie familiarius, quam majora taxari stipendia, dum in hoc illove Altari celebrantur; eò quod ob quamdam devotionem populi erga certam Imaginem

Van Espen Jur. Eccl. P. II.

vel Sanctum, plura ad illud Altare petantur fieri Sacra Quo fit ut pluribus Sacerdotibus concurrentibus ad celebrandum, nonnunquam tempore aliquo sit expectandum, ob quam expectandi moram, Sacerdotes illi quasi mercenarii, Missæ celebrationem ampliori stipendio compensatam volunt.

Si Ecclesiæ utilitas postulet, ut certis destinatisque horis Sacra legantur, nonne videmus quod more mercenariorum majus stipendium requiratur, quam si libertas hora quacumque celebrandi Sacerdotibus illis relinquatur? Quo quid evidentius, in oblatione Sacrificii non tam inspicere, quid hic & nunc postulet utilitas Ecclesiæ, quam quid exigat quantitas stipendii.

Si ulterius similes Sacerdotes requirantur, ut ad distam aliquam Ecclesiam celebrandi gratia accedant, nonne mox ut quidam bajuli aut nuntii volent stipendium labori itineris, & tempori impendendo præcisè esse proportionatum?

XII. Nec hic Sacerdotum sicut mercenarius animus. Eo enim hodie mercenarius ille taxandi modus devenit, ut ipsa Sacrificii solemnitas, non jam à festi solemnitate atque Ecclesiæ præscripto, sed à quantitate stipendii persolati aut persolvendi desumenda videatur.

Quid hodie frequentius, quam Missæ Sacrificium pro cuiusque privato affectu, nulla publica causa aut Festi solemnitate occurrente, solemnissimè peragi, modo stipendium, pro ratione solemnitatis, more mercenatio à ministris illis taxatum offeratur? e contra si desit hujusmodi stipendium, occurrat quantumvis magna festivitas, non ritus solemnis, sed ritus simplicior stipendio proportionatus habebitur. Quinimò, in nonnullis Ecclesiis conspicimus, per similes mercenarios Ministros ipsum ritum ab Ecclesia præscriptum nonnunquam truncari, & fœdè mutilari: quia stipendium ipsorum iudicio, quo non nisi stipendium ponderatur, non correspondet labori; quem Sacrificii decantationi cum integro ritu peragendi impendere deberent. „O mercimonia!

XIII. Dicit forsitan nonnemo, quid mirum si honoraria, stipendiave Missarum tam anxie à nonnullis Sacerdotibus querantur; nec faciles se ad celebrandum, nisi hæc adsint, præbeant; cum vel ipsi, vel ipsorum conventus majore ex parte ex hisce honorariis stipendiis vivere cogantur? haud diffiteor, ita in more positum esse: Sed quis & illud non deploret, imò exhorrescat, ipsum tremendum divinisimumque, atque Religionis nostræ augustissimum Mysterium, eò esse vilissimè redactum, ut ceu quoddam opificium victui quotidiano parando subservire debeat?

Quis ambigat, quin temporalia modo mercenario & fordido faciliè ex Missarum celebratione sint quasiur, qui Missæ celebratione tamquam medio ad vitæ necessaria paranda uti coguntur?

XIV. Atque hinc contingit, quod Sacerdotes ex Missarum honorariis victitantes ex humano potius affectu, aut consuetudine, aut sane ex necessitate vitæ subsidia consequendi, quam devotionis affectu, & Spiritus Sancti impulsu quotidie ad Missam celebrandam accedant.

XV. Imò si horum Sacerdotum ratio agendi propius attendatur, verendum ne cum Patribus Synodi Colonienis anno 1536. parte 2. capit. 10. dicere etiam hodie debeamus: „Terret, nec immerito, nos sermo „Dominicus, qui vetat nos sanctum dare canibus, & „margaritas nostras projicere ante porcos, dum quosdam leviculos Sacerdotes illotis manibus pedibusque, „ut in Proverbio est, audacius in hæc sacratissima mysteria, quam in profana irumpere comperimus. Quales sunt, Qui humano affectu tantum, & potius ex „more, quam devotionis ardore ad Altare accedunt, „quorum polluta est mens & conscientia, quos merito „horrendū Evangelii exemplum (quod Joannis decimo

Gg 2

„tertio

tertio legimus in hæc verba: *Et postquam accepisset buccellam introvit in eum Satanas, & cætera* quæ sequuntur ad meliorem vitæ frugem, altiorémque tantum mysterii contemplationem revocaret.

An non magna cum Sacrificii irreverentia hodie conspiciamus, Sacerdotes vitam otiosam, imò multos defectibus, ne dicam criminibus obnoxiam agentes, necessitate victum quærendi ex stipendiis Sacrorum quodammodo compulsos, accedere ad quotidianum Sacrificium, non secus ferè atque opifices ad opus suum manuale lucelli causa indies properare solent?

Non dubium quin & hodie verum sit, quod olim dixit S. Augustinus. *Omniem conditionem includere bonos & malos, esseque Clericos perinde falos ac Monachos.* Sunt, ait, *& Monachi falsi & nos novimus tales sed non perit fraternitas propter eos, qui proficiunt quod non sunt, tam sunt enim Monachi falsi, quam Clerici falsi & fideles falsi, & tamen nomine inviti hodie videmus, quod in plerisque Monasteriis nulla bonos inter & malos, veros & falsos fratres intercedente differentia, omnines frequentissimè, si non quotidie tremendis Altaribus assistant; quin assistere jubentur: in illis præsertim Congregationibus, quibus vivere ex Sacrorum stipendiis in more positum est. O quot exinde non tunc enda facilitate!*

XVI. Hi plerumque sunt de Sacerdotibus illis, de quibus ad Nepotem suum scribit Cardinalis Bellarminus: *Plurimi ordinari cupiunt pro utilitate sua, non Ecclesie, & de celebratione Missæ faciunt artem de pane lucrando: unde Sacerdotium contemptibile redditur, & Ecclesia scandalis scætet.*

Nec hæc tantum in ordinatione Sacerdotum secularium metuenda; sed & Regularium, præsertim illorum Ordinum, qui ex honorariis Missarum victum quærere solent: omnesque modo ætatem Sacerdotio præterquam attigerint, ad Sacerdotium mittere consueverunt; atque Sacerdotes ordinatos honorarii quotidiani lucrandi causa, ad quotidianum Sacrificium quodammodo adigunt. Sed de hoc latius infra tit. 9. ubi de Ordine agetur.

XVII. Ex hoc quoque Sacerdotum mercenario agendi modo evenit, ut Sacerdotes se Magnatibus & divitibus quibusque celebrandi causa Capellanos constituant; quos hi ut servos admittunt, nec honestus plerumque tractant, quam artifices, qui ad opera sua elocanda spe mercedis invitantur; gloriosum autumantes, inter famulos seu pedilite quos suos, non tantum vile aliquod hominum genus; sed ipsos quoque Sacerdotes numerare. At de hoc abusu latius capite 8. ubi de oratoris domesticis agitur.

XVIII. Hæc aliæque, quæ ex hodiernis Missarum stipendiis profluunt; ipsumque Missæ sacrificium horrendum in modum profanant; vileque ac contemptibile Catholicis pariter & Acatholicis reddunt, Ecclesiarum Prælati, ac Præcipuè Episcopi ex mandato Synodi Tridentinæ omnibus viribus, tanquam abusum verè magnum & execrandum eradicare tenentur; omniaque media adhibere, quæ eum in finem subservire queunt. Inter media autem illud non minimum videtur, ut neminem ad Sacerdotium admittant, quem verisimiliter intelligunt, eo præcipuè sine Sacerdotio intrandum præsentari ut vel sibi, vel Communitati suæ ex celebratione Missarum victum conquirat; atque ita verendum sit, ne ex celebratione missarum faciat artem de pane lucrando. De quo latius infra titulo de Ordine.

XIX. Profanationem hanc aliæque incommoda veritus S. Franciscus, teste Alvaro Pelagio, *voluit quod in quocumque loco Fratres contenti essent una Missa, præficiens, Fratres se velle justificare per Missas, & ad quæstum eas reducere: sicut videmus hodie fieri.* Hæc ille loco supra citato.

Similiter S. Ignatius Societatis Fundator parte VI. Constitutionum cavit: *Omnes qui sub obedientia sunt Societatis, meminerint, se gratis dare debere, quæ gratis acceperunt, nec postulando, nec admittendo stipendium, vel elemosynas ullas, quibus Missa, vel confessiones, vel prædicationes, vel lectiones vel visitationes, vel quodvis aliud officium ex iis quæ Societas juxta nostrum institutum exercere potest, compensari videatur: ut sic majori cum libertate possit & proximorum a dificatione, in divino servitio procedere.*

Unde & Christianus Lupus in Dissertatione 2. præmiali ad tomum 3. Schol. cap. 11. ait: *Reformata quædam, omnem etiam sponte oblatum denarium retinuit, tantum Monasteria sunt plurimum laudanda, & orandum est Deus, ut ad omni saltem coactioni renuntians, tandum nos promovere, atque ita casta Patrum corda in nos reducere dignetur.*

## CAPUT VII.

### De Anniversariis & Missarum Fundationibus, eorumque Reductione.

1. Primis seculis anniversaria dies obitus celebrata; sed an annuatim recurreret incertum.
2. Seculo IX. anniversaria annuatim recurrentia nota fuerunt.
3. Anniversaria Regum & Abbatum celebrabantur in Monasteriis.
4. Anniversaria jam pridem cum Missa & Psalmorum cantu præfacta.
5. In die anniversaria antiquitus campana etiam pulsabantur. & elemosyna pauperibus distribuebatur.
6. Occurrente anniversario Monachis & Canonicis refectio dabatur.
7. Apud Canonicos hæc refectio in denarios Canonicis presentibus distribuendos conversa sunt.
8. Anniversaria olim pro Fundatoribus & Benefactoribus fieri solebant; nec quavisquam speciale pro ejus celebratione assignabatur.
9. Hodie pro celebrante, Ministris & etiam Ecclesia fabrica certa summa relinqui solet.
10. Quæ celebrantur anniversaria celebranda, ponde præcipuè à Fundatorum voluntate.
11. Anniversaria nunc valde multiplicata; & unde?
12. A cessante Missarum multarum fundationibus.
13. Fundationis Missæ quotidiana meminit Alexander III. eamque nonnulli restringunt.
14. Qui Cappellaniam cum onere Missæ quotidiana habet, an debeat quotidie Missam celebrare?
15. Obligatus ratione Beneficii ad celebrandum, satisfaciendo substituto conveniens Honorarium.
16. Quis accipit Honorarium pro Missa, non potest alteri eam committere parte Honorarii remota.
17. Quæ disparitatis ratio.
18. Qui Beneficium etiam simpliciter fructus percipit, debet se ut Ecclesia Ministrum exhibere.
19. Nulla Cappellaniarum solo onere celebrandi Missam utilitas esse solet.
20. Debet Fundatorum mens impleri, & quis soleat esse defectus.
21. Anniversaria, & Missa fundata frequenter admodum negligenter peraguntur.
22. Quæ Pastorum circa hæc cura esse debeat?
23. Qui animo mercenario his officiis interesse censeantur? quibus distributiones danda?
24. Unde factum ut omnibus fundationibus Missarum satisfieri non poterit?
25. Synodus Tridentina dat Episcopis facultatem anniversaria & Missas reauocandi ad minorem numerum: & quare?

26. Sacerdotes

26. Sacerdotes privata auctoritate ea reducere non possunt.

27. An Episcopi extra Synodum habeant illam facultatem?

28. Decretum S. Congregationis potestatem Episcoporum restringens in Belgio non receptum.

29. Reductiones faciendæ prævio examine; & auditis quorum interest.

30. Episcopus in reductione non tam utilitatem privatorem, quam augmentum divini cultus attendere debet.

31. Non multum urgendi Fideles ad Missarum fundationes, præsertim à Presbyteris, & quare?

32. Si Fundator voluerit Missam certo loco aut tempore fieri, voluntas servanda est.

33. Potest Episcopus hæc conditiones interdum tollere aut mutare.



Primis seculis defunctorum extremum diem annua celebritate cultum fuisse, testis est Tertullianus De Corona Militis cap. 3. *Oblationes pro Defunctis, pro Natalis annua die facimus.*

Et apud Cassianum Collat. 19. cap. 1. legitur: *Nam prioris Abbatis, qui eidem Cœnobio præfuerat anniversaria depositio solemniter celebrabatur.* Plura ibidem vide apud Gazæum in notis.

An verò anniversaria illa officia semel tantum perpetuo recurrerent, non auisim affirmare, ait Mabillonius in præfatione in primam partem seculi III. Benedictionum num. 101.

II. In Vita S. Eigelis Abbatis Fuldenfis scribit Candidus Monachus: *Simili namque consilio atque Fratrum nostrorum de hac luce defunctorum in Natale S. Ignatii Martyris Christi, qui paulò inferius ab hac anniversaria numeratus, propter intercessionem tanti Patroni, in Missarum celebratione, Psalmodiis & oratione sancta celebrari fancivit. Hujus rei siquidem constitutum, dum cuncta Congregationi prælecta esset, ac deinde si placeret interrogatum fuisset, respondente ab omnibus: Placet. Sed ne cui fortasse hæc celebratio superflua, & casta esse videatur, legat collationes Sanctorum Patrum, & ibi reperiet hujus festivitatis exemplum.*

Ex his non obcurum est, similia Anniversaria ut minus seculo IX. quo dictus Sanctus vixit, nota fuisse.

III. Unde & eodem seculo Synodus Pistenfis multorum Episcoporum & Abbatum ratas habuit refectioes quas Hilduinus Abbas constituit Dionysianis Monachis in festivitibus Sanctorum, quorum corpora in eodem loco sunt humata, atque ANNIVERSARIO Dagoberti Regis ex Amriaco. Deinde subdit: *Caritates etiam in Anniversariis Regum & Abbatum de cellario Abbatibus juxta solitum accommodantur. Item refectioem Fratibus de rebus Ecclesiæ ac thesauri, veluti Hilduinus ordinaverat subministrandas, hoc est Purificatione S. Mariæ, Assumptione ejusdem, Nativitate, Missæ S. Petri Apostoli, Anniversario Hildovici Imperatoris festivitate omnium Sanctorum, dieque depositionis suæ decernimus.* Habentur tomo 8. Concil. general. Col. 756.

Quin & sub initium ejusdem seculi in Conventu Abbatum Aquilgranensi cap. 73. decretum est, *ut pro Abbate defuncto anniversarium fiat officium.*

Scribit quoque circa idem tempus Amalarius lib. 3. De Eccles. Officiis cap. 44. *Anniversaria dies ideo reperiuntur pro Defunctis, quoniam nescimus, qualiter eorum causa habeatur in alia vita.*

IV. Quo ritu Anniversaria hæc antiquitus celebrantur, incertum est. Hoc satis constat, non eodem ritu, nec eadem celebritate ubique fuisse præfacta.

Van Espen Jur. Eccl. P. II.

Ex verbis supra à Vita S. Eigelis relatis patet, quòd Anniversarium Sturmii Abbatis Fuldenfis, in celebratione Missarum, Psalmodiis & Oracione celebrare sanciverit peragi S. Eigelis Abbas.

Illud quidem Anniversarium etiam ante Eigelis Decretum fuisse à Monachis Fuldenfis celebratum, sed minus solemniter evincit eorum Libellus supplex Carolo M. oblatum, in quo dicunt: *Pro Sturmio quoque Abbate in ANNIVERSARIA obitus die, unam Vigiliam; & unum Psalterium per singulos annos legimus.*

V. Apud Ordericum Vitalem libro 3. historie refertur, Osbernium Abbatem Uticensem constituisse generale, anniversarium singulis annis fieri pro patribus & matribus, pro fratribus & sororibus omnium Monachorum Cœnobii Uticensis. *Anniversarium verò de quo loquimur [ait Vitalis] sexto Kalendas Julii sic agitur, Omnia signa serò & manè ad officium defunctorum diu pulsantur, volumen mortuorum super Altare dissolutum palam expanditur: & deprecatio prius pro defunctis, postea pro vivis parentibus & benefactoribus cunctis Fidelibus Deo offertur. Missa verò matutinalis ab Abbate celebratur canitur; ab Elemosynario, autem tot pauperes, quot Monachi sunt, ipsa die in Cœnobio colliguntur.*

Hinc habemus, nequaquam recens esse, quòd omnia signa, id est campanæ serò & manè ante officium dimpullentur.

Ulterius habetur, quòd in die anniversaria specialiter elemosynæ in pauperes distribuenterentur.

VI. Hoc quoque jam pridem in usu fuisse videtur, ut die anniversaria recurrente, Fratibus refectio amplior daretur; uti supra ex Synodi Pistenfis decreto vidimus. Et verbis à Vita S. Eigelis supra relatis ab auctore subjicitur: *Eadem verò die ob reverentiam tantæ solemnitatis, secundum congruentiam Monasticæ vitæ, ad vultum fraternalis cultus quid solito jucundiusque fieri mandavit.*

Apud Miræum in Donationibus Belgicis cap. 62. occurrit diploma Godefridi Barbatii Ducis Brabantie quo donatur Collegio Canonicorum Lovanii in Ecclesia Sancti Petri Ecclesia de Rode cum universa dote suæ, eâ adjuncta lege, *ut in anniversario Domini Ducis, quantum documque occurreret, Fratres simul essent in chancaria; & si res aliquando ad ea concreveret in anniversariis uxoris ejusdem Ducis Domine Idæ, & matris ejus Aleidis similis ageretur lætitia.*

Si quis Capitulum & Monasteriorum antiqua monumenta revolvat, plura ejusmodi anniversaria reperiet; habenturque in collegiis Academicis pleraque defunctorum Præsidum & Benefactorum anniversaria cum refectioe Communitati ea die danda; quam vocabulo barbaro *pitantiam* dicere consueverunt.

VII. In Collegiis Canonicorum posterior ætas hæc refectioes in denarios inter Canonicos celebrationi anniversariorum assistentes distribuendos ubique ferè convertit; quarum distributionum mentio fit in Cap. Unico de Clericis non residentibus in VI. Decretis ibidem Bonifacii VIII. id quòd statutum erat de distributionibus Horarum Canonicarum: *De distributionibus etiam pro defunctorum anniversariis largiendis observandum.*

VIII. Antiquitas anniversaria illa nonnulli pene pro Fundatoribus, & Benefactoribus agebantur; neque aliqua certa ac determinata summa, quæ Celebranti & ministris in honorarium cederet assignari solebat.

XI. At postquam Missarum honoraria invaluerunt etiam pro celebrandis anniversariis honoraria Sacerdoti celebranti, & Ministris assistentibus assignari ceperunt; idque pro ratione celebritatis, qua celebranda sunt. Insuper numerus aliquis ipsi Fabricæ Ecclesiæ pro impensis in sacrificium & ornamenta faciendis constituitur.

Gg 3

X. Porro